

В пети клас се запознахме с основите на компютърната текстообработка. В този урок ще си припомним наученото досега за създаване и редактиране на текстови документи и ще се запознаем с някои допълнителни възможности за форматиране на текст.

Основни понятия и дейности

Основната съставна единица на текста е *знакът*. Текстовете са последователности от знаци, които *въвеждаме* от клавиатурата. Натискането на клавиша Enter определя част от текста, наречена *абзац*. Текстовете обикновено са предназначени за *отпечатване* на хартия. Размерите на хартията налагат по естествен начин разбиването на текста на *редове* и *страници*.

При въвеждането на текст често се допускат грешки. Освен това, след въвеждане на текст авторът може да поиска да внесе в него промени. Затова, след като е въведен, текстът трябва да се *редактира*. Отделните части на текста имат свои характеристики и тяхното *настройване* наричаме *форматиране*. Форматирането придава окончателен вид на текста, след което той може да бъде *отпечатан* или *публикуван*.

Форматиране на шрифта

Вече познаваме основните характеристики на знаците – *вид*, *размер* и *стил* на шрифта, и можем да ги настройваме. Тази дейност наричаме *форматиране на шрифта*. За да си припомним наученото за форматиране на шрифта, нека въведем с програмата MS Word,

THE UGLY DUCKLING

It was summer in the county. All the hay had been stacked, and the fields of wheat were *yellow*. Tall dock leaves grew on the banks of the canals.

Among the dock leaves, on her nest, sat a duck waiting for her eggs to hatch. She had been waiting for a *long* time. At last the eggs began to crack and, one by one, the ducklings poked their heads out. Before long, all the eggs had hatched except the biggest one. The duck sat a little longer, until out tumbled the last of her chicks.

But when she looked at him, she said, „Oh, dear! You’re so *big and ugly*.“

THE NEXT DAY was warm and sunny, so the duck took her new family down to the canal. She splashed into the water and, one by one, her ducklings followed her. Soon all of them were swimming beautifully, even the ugly grey one.

Next the ducklings went into the duck yard. „*Stay close to me*,“ warned their mother. The other ducks thought the ducklings were beautiful all except the big ugly one.

The ducklings stayed in the duck yard. But the ugly duckling was very unhappy there. The other ducks pecked at him and *laughed*. He had nowhere to hide, so one day he ran away.

He ran and until he came to the great marsh where the wild ducks lived. There he lay in the rushes for two *whole weeks*.

в компютърен документ, текста на английски език от *Фиг. 1* (откъс от приказката „Грозното патенце“ на Х. К. Андерсен) и да го форматираме по задания на фигурата модел.

При оформянето на този текст използваме известните вече форматираня на знак като *удебеляване*, *наклоняване* и *подчертаване* на шрифта, *оцветяване* и различни допълнителни *ефекти* (открийте в текста тези ефекти). Шрифтът е Calibri, а размерът на буквите в основния текст на приказката е 12. Съхраняваме форматираня документ под името Uglyduck_1.docx в папка на твърдия диск.

Допълнителни настройки на шрифта

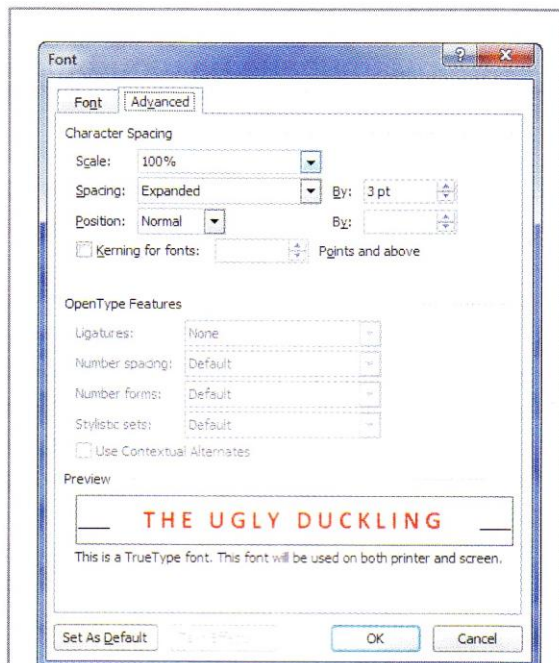
Няколко възможности за форматиране на шрифта се намират в страницата Advanced от диалоговия прозорец Font (*Фиг. 2*) на MS Word, който отваряме с бутона-стрелка в долния десен край на панела Font. От комбинираната кутия Scale на панела Character Spacing може да изберем по-голяма или по-малка *ширина* на буквите (в проценти от нормалната), без да се променя височината им. Това форматиране е различно от настройката на размера на шрифта, при която едновременно се изменят и ширината, и височината на знаците. То е полезно при оформяне на заглавия, когато заглавието не се събира в един ред, заради големия размер на буквите. Тогава решението е да намалим ширината им (*Фиг. 3б*).

Друга възможност за форматиране на шрифта е настройването на *разстоянието между знаците*. Това форматиране може да бъде полезно, когато заглавието е много късо (*Фиг. 3в*) или много дълго. Но можем да я използваме, освен да подобрим вида заглавията, и за обособяване на части от текста.

За да увеличим разстоянието между знаците във въведения текст, трябва да извършим следната последователност от действия. Маркираме текста. От списъка на комбинираната кутия Spacing избираме Expanded (разширен), а в числовата кутия Ву въвеждаме желаното разстояние между знаците. Разширяване можем да постигнем и като щракаме върху стрелката нагоре. За примера сме избрали разширяване до 3 *точки* (мерната единица, в която се изразява размерът на шрифтовете, междуредовото разстояние и други размери при форматирането на текста).

Ако желаем да намалим разстоянието между знаците, избираме Condensed (свит) или щракаме с мишката върху стрелката надолу. Стандартното разстояние между знаците се възстановява с избиране на Normal в комбинираната кутия Spacing.

Третата възможност за настройка се управлява от комбинираната кутия Position. С из-

Фиг. 2 Диалогът Font

ЗАГЛАВИЕ

а

ЗАГЛАВИЕ

б

ЗАГЛАВИЕ

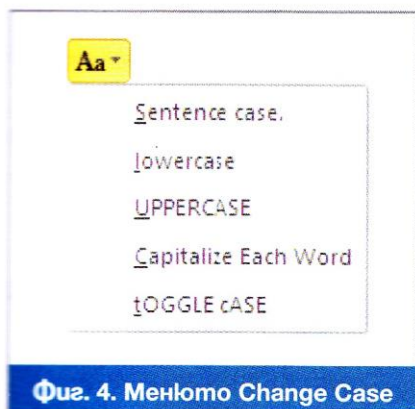
в

Фиг. 3. Нормален текст (а), намалена ширина (б) и увеличено разстояние между буквите (в)

биране на Raised (повдигнат) се измества селекцията нагоре, а с избиране на Lowered (смъкнат) – надолу, спрямо останалия текст в реда. Големината на изместването се избира от числовата кутия By. Резултатът от тази операция е подобен на ефектите Superscript и Subscript, които се намират в страницата Font на диалоговия прозорец. Разликата между двете форматиране е, че при Raised/Lowered размерът на буквите не се променя, докато при Superscript/Subscript, заедно с изместването, се намалява и размерът на шрифта – обичайно форматиране за индекси и степенни показатели в математиката.

Малки или главни букви

Интересни възможности за форматиране на шрифта, с употребата на малки или главни букви, предлага менюто Change Case (промени употребата на малки и главни), бутонът на което **Aa** е също в панела Font. То съдържа пет възможности за избор на различни употреби на малки и големи букви в маркирания предварително текст (Фиг. 4). Надписът на всяка команда от менюто е форматиран с прилагане на съответната възможност от списъка.

Фиг. 4. Менюто Change Case

Форматиране с обичайната употреба на голяма буква – само в началото на изречение – се извършва с командата Sentence case (като в изречение). Текст само с малки букви можем да постигнем, като изберем lowercase (малки букви), а само с големи – с командата UPPERCASE (главни букви). Когато се форматира заглавия в текстове на английски език, обичайно е думите да започват с главна буква (изключение са предлозите, определителните и неопределителните членове), а останалите букви да са малки. Тази възможност се осъществява с командата Capitalize Each Word, а командата TOGGLE cASE прави противоположното – всяка дума започва с малка буква, а останалите букви са големи.

Речник

capitalize	кèпитълайз	започни (дума) с главна буква
character	кèръктър	писмен знак
condensed	къндèнзд	свит
expanded	икспèндид	разширен, разтегнат, увеличен, уголемен
lowercase	лòуъркèйс	малки букви
lowered	лòуърд	поставен по-долу, смъкнат
raised	рèйзд	поставен по-горе, повдигнат
scale	скейл	мащаб, мащабирам
sentence	сèнтънс	изречение
spacing	спèйсинг	интервал между букви (думи, редове)
uppercase	̀пъркèйс	големи (главни) букви

Въпроси и задачи

1. Как се задава разстоянието между знаците на текст?
2. Как се извършва увеличаване или намаляване ширината на буквите?
3. Отворете файла Uglyduck_1.docx от папката, в която сте го съхранили (или от папката Razdel_2 на приложения компактен диск). Форматирайте заглавието на текста, като увеличите размера на буквите на 20, намалите ширината им до 50% и ги разделите една от друга с 5 точки. Съхранете файла с измененията.
4. В края на документа от файла Uglyduck_1.docx допишете края на приказката „Грозното патенце“ и форматирайте текста така, както е показано на *Фиг. 5*. Съхранете форматирания по този начин документ под името Uglyduck_2.docx в папка на твърдия диск.

Then some wild ducks and some geese came to look at him.

„You’re very ugly,“ they said, and they laughed at him.

The pool little ugly duckling ran away from the great marsh. He ran and ran over fields and the meadows. The wind blew and the rain rained. The duckling was cold, wet and very tired.

Just as it was getting dark, the duckling found a little cottage. The cottage was very old and the door was falling off. This left a gap just big enough for the duckling to creep inside, out of the cold.

An old woman lived there. She has a cat that purred and a hen that laid eggs. She found the cold, starving little duckling in the morning.

The old woman looked at the duckling and said, *„You can stay. Now we shall have duck eggs to eat, too!“* So the duckling stayed. But he didn’t lay eggs.

The cat said to him, *„Can you purr?“*

„No,“ said the duckling.

The hen asked, *„Can you lay eggs?“*

„No,“ said the duckling, sadly.

„Then you must go,“ said the cat and the hen.

So the ugly duckling was alone once again. He walked in the marshes and floated on the water, and everywhere he went, all the birds and animals said, *„How big and ugly you are.“*

Winter was coming. The leaves began to fall from the trees, and the ground was cold and hard. **The duckling had nowhere to stay.**

One evening a flock of birds flew overhead. **They were beautiful white swans with long necks.**

„I wish was like that,“ the duckling said sadly to himself. He traveled on and on and the winter grew colder.

The ground froze and the duckling couldn’t find food. One night, as he was pecking to find water, he was so tired that he fell asleep on the ice.

The next morning a farmer found the duckling and took him home so that his wife could take care of him. As the duckling grew stronger, the farmer’s children wanted to play with him. But the children were rough, and the duckling was frightened when they chased him. As soon as he could, he ran away again. At last the duckling found a safe hiding place among the reeds in the marsh. There he stayed for the rest of the winter.

Then, after many long weeks, the warm spring sun began to shine again.

The duckling spread his wings they were strong wings now. Suddenly he rose from the ground and flew high into the air. Down below, three beautiful swans were swimming on the canal. The duckling flew down to look at them.

As he landed, the lonely bird saw his own reflection in the water. He wasn’t an ugly duckling at all!

During the long winter he has grown into beautiful white swan.

The other swans looked at him and admired his grace and beauty. *„Come with us,“* they said.

And he did.

Фиг. 5.